
2

ПИТАННЯ СЛІДЧОЇ ТАКТИКИ ТА МЕТОДИКИ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ

УДК 343.98

Лук'янчиков Є. Д.
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри

*Національний технічний університет України «Київський
політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського*

Лук'янчиков В. Є.
науковий співробітник

Державний науково-дослідний інститут МВС України

ІНСТИТУТ ПОНЯТИХ В СИСТЕМІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ

В статті аналізується становлення інституту понять у кримінальному судочинстві починаючи від Литовських статутів, Статуту кримінального судочинства 1864 року до сьогодення. Досліджуються питання його виникнення, завдань, для вирішення яких запроваджувалась участь добросчесних осіб у досудове розслідування. Здійснено порівняльне дослідження нормативного врегулювання даного процесуального інституту в різних країнах світу. Постає під сумнів можливість понять створити належні умови для об'єктивного і тим паче правильного провадження слідчої дії, забезпечити законність її проведення, виключити можливість фальсифікації з боку осіб, які проводять процесуальну дію. Звертається увага на необхідність закріплення в КПК України порядку залучення понять, вимог, які пред'являються до таких осіб, їхніх завдань під час проведення процесуальних дій, до участі в яких вони залучаються.

Зроблено висновок, що участь понятих не може об'єктивно забезпечити законність відповідної процесуальної дії, створити належні умови для її проведення та бути надійною гарантією від порушень несумлінного слідчого.

Ключові слова: процесуальні гарантії, інститут понятих, Литовські статuti, кримінальне провадження.

Інститут понятих у кримінальному процесуальному законодавстві відомий з давніх часів. Ще на початку минулого століття І. Я. Фойницький називав його залишком стародавнього російського інституту народної участі в кримінальному суді, який переродився в інститут забезпечення правдивості того, що відбувається на стадії дізнання і попереднього слідства [1, с. 259]. Нормативне закріплення присутності сторонніх осіб під час проведення обшуку у домі підозрюваного зустрічається в статті 2 тринадцятого розділу Литовських статутів. Подальші спроби унормування порядку участі громадськості в кримінальному процесі спостерігаємо в Статуті кримінального судочинства 1864 року. У ньому визначено слідчі дії, проведення яких має здійснюватися у присутності понятих: огляд, освідчування, обшук, виїмка. Кількість понятих, яких запрошували до участі в слідчих діях мала бути не менше двох. Крім того, законодавець визначав коло осіб, яких могли запрошуватися як понятих. Ними могли бути наближені мешканці: в містах – господарі будинків, крамниць, промислових і торговельних установ, а також їх керуючі та повірені; у містечках і селищах, окрім зазначених осіб – землевласники, волосні та сільські посадові особи та церковні старости. У невідкладних випадках судовий слідчий мав можливість запросити інших осіб, які користуються громадською довірою. За неявку без поважної причини поняті могли бути піддані судовим слідчим грошовому стягненню (ст. ст. 315, 320-324, 358, 364, 468 Статуту 1864 р.). Отже, понятими могли бути особи, які характеризувалися у певній місцевості позитивно, користувалися громадською повагою та довірою населення. Щодо реальності та дієвості контролю громадськості за поведінкою посадових осіб, які проводили слідчі дії можна лише здогадуватися, про що докладніше скажемо пізніше. Проте, незважаючи ні на що, інститут понятих розглядали раніше і продовжують розглядати як складову процесуальних гарантій і достовірності результатів, отриманих під час проведення слідчих та інших процесуальних дій.

Не обійшли увагою інститут понятих і розробники чинного КПК України. На відміну від попереднього, понятого визнано учасником кримінального провадження (п. 25 ч. 1 ст. 3 КПК). Віднесення понятого до учасників кримінального провадження мало б знайти своє відображення у подальших нормах закону, які присвячені окремим з них. Так, в главі 3 КПК містяться норми, що присвячені характеристичі окремих учасників кримінального провадження, які виступають на

стороні обвинувачення та захисту. Самостійний підрозділ присвячено «іншим учасникам кримінального провадження», до яких віднесені: заявник (ст. 60), цивільний позивач, цивільний відповідач та їх представники (ст. 61, ст. 62, ст. 63, ст. 64), свідок (ст. 65), перекладач (ст. 68), експерт (ст. 69), спеціаліст (ст. 71), секретар судового засідання (ст. 73) та судовий розпорядник (ст. 74). Не вдаючись до аналізу обґрунтованості віднесення цивільного позивача та цивільного відповідача до інших учасників провадження, а не до сторони обвинувачення та захисту², слід звернути увагу, що серед інших учасників кримінального провадження не згадується про понятого, що, на нашу думку, слід визнати прогалиною законодавства.

Аналіз КПК РФ засвідчує, що до інших учасників кримінального судочинства віднесені: свідок, експерт, спеціаліст, перекладач та понятий. В самостійній нормі (ст. 60 КПК РФ) сформульовано вимоги до понятого. Ним може бути особа не зацікавлена в результатах справи, яку залучають дізнавач або слідчий для посвідчення факту провадження слідчої дії, а також її змісту, перебігу та результатів. Крім того в даній нормі зазначається, хто не може залучатися понятим: а) неповнолітні; б) учасники кримінального судочинства, їх близькі родичі і родичі; в) працівники органів виконавчої влади, що наділені відповідно з федеральним законом повноваженнями на здійснення оперативно-розшукової діяльності та попереднього розслідування.

Законодавець РФ визначає права та обов'язки понятого. Він має право: а) брати участь у слідчій дії і робити з приводу слідчої дії заяви і зауваження, що підлягають занесенню до протоколу; б) знайомитися з протоколом слідчої дії, в провадженні якої брав участь; в) приносити скарги на дії (бездіяльність) і рішення дізнавача, слідчого і прокурора, що обмежують його права. Понятий не вправі ухилитися від явки за викликом дізнавача, слідчого або в суд, а також розголошувати дані попереднього розслідування, якщо він був попереджений у встановленому порядку. За розголошення даних попереднього розслідування понятий несе відповідальність відповідно до ст. 310 КК РФ (ч. 3, 4 ст. 60 КПК РФ).

Окремі з наведених положень містилися в ст. 127 КПК України 1960 року, але не набули розвитку під час прийняття нового Кримінального процесуального кодексу України. Скоріше за все це є прагненням до європейських стандартів, оскільки КПК Німеччини також не містить окремої норми про понятих. Лише в статті, що визначає порядок обшуку житла чи службових приміщень, який проводиться без участі судді або прокурора до його проведення, по можливості, слід залучити одного службовця общини або двох членів

---

² За КПК Республіки Молдова (ст. ст. 62, 73) та Республіки Білорусь (п. 40, 41 ч. 1 ст. 6) передбачено саме таке ставлення до цих учасників процесу.

общини, в окрузі якої проводиться обшук. Залучені члени общини не можуть бути службовцями поліції або службовцями, що надають допомогу прокуратурі (ч. 2 § 105 КПК Німеччини).

Сьогодні про участь понятих у кримінальному провадженні йдеться в ч. 7 ст. 223 КПК України, в якій містяться загальні вимоги до проведення слідчих (розшукових) дій. В даній нормі визначаються якісні (незаінтересованість) та кількісні (не менше двох) критерії до осіб, яких запрошують як понятих. Крім того, наводиться перелік слідчих (розшукових) дій, проведення яких здійснюється за участю понятих. До них віднесено пред'явлення особи, трупа чи речі для впізнання, огляд трупа, в тому числі пов'язаного з ексгумацією, слідчого експерименту, освідування особи. Зважаючи на розвиток технічних засобів безперервного відеозапису ходу проведення відповідної слідчої (розшукової) дії, законодавець встановлює виняток і допускає проведення зазначених дій без участі понятих.

У той же час слідчі (розшукові) дії, що пов'язані із суттєвим втручанням в особисті права та інтереси особи – обшук або огляд житла чи іншого володіння особи, обшук особи здійснюються з обов'язковою участю не менше двох понятих незалежно від застосування технічних засобів фіксування таких слідчих (розшукових) дій. Зазначений перелік слідчих (розшукових) дій є вичерпним. Проте слід зазначити, що законодавець не позбавляє слідчого або прокурора можливості запросити понятих до участі в інших процесуальних діях, якщо вони вважатимуть це за доцільне (ч. 7 ст. 223 КПК).

З наведеного доходимо висновку, що поняті можуть запрошуватися до участі у проведенні не тільки слідчих (розшукових) дій але і інших процесуальних дій. У такому разі постає питання, чи можна відносити до процесуальних дій заходи забезпечення кримінального провадження? Ні КПК України 1960 р. ні чинний КПК не містять роз'яснення даного поняття. В ст. 5 КПК РФ «основные понятия, используемые в настоящем Кодексе» у п. 32 зазначається, що процесуальна дія – слідча, судова або інша дія, передбачена чинним Кодексом. За такого розуміння процесуальних дій до них можуть бути віднесені заходи забезпечення кримінального провадження та системи дій, що їх супроводжують. Мова іде про такі заходи забезпечення кримінального провадження, які за характером нагадують огляд або обшук і пов'язані з тимчасовим вилученням певних об'єктів, матеріальних цінностей тощо у фізичних або юридичних осіб, а тому дане питання потребує самостійного опрацювання та вирішення.

Питання щодо інституту понятих, його місця і значення у кримінальному провадженні, напрями подальшого удосконалення на всіх етапах розвитку процесуального законодавства були в полі зору науковців та практиків. В процесі тривалих дискусій сформувалося

декілька поглядів, інколи діаметрально протилежних, на його місце і роль у кримінальному провадженні.

Прихильники його подальшого збереження та розширення в процесі реформування законодавства вважають, що участь понятих у слідчих (розшукових) діях є важливим стримуючим чинником недопущення порушень законності з боку осіб, які ведуть розслідування. На думку О. Р. Михайленка, при участі понятих у слідчій дії відбувається взаємний контроль одного учасника процесу за поведінкою іншого, активна діяльність одного допомагає успішно здійснювати свої повноваження іншому. Тому він вважає, що від участі понятих у слідчих діях не тільки не слід відмовлятися, а, навпаки, сферу їх участі в кримінальному провадженні необхідно розширювати [2, с. 320–340].

Такої думки дотримується В. М. Тertiшник, який зазначає, що залучення понятих у кримінальному процесі має на меті створення необхідних умов для об'єктивного та правильного провадження слідчих дій, засвідчення та закріплення доказів [3, с. 194]. Розвиваючи дані положення А. А. Кріпак пише, що інститут понятих виключає можливість фальсифікації доказів з боку працівників правоохоронних органів [4, с. 52].

У подібних висловлюваннях не все є незаперечним. По-перше, невідомо, яким чином поняті можуть створити умови для об'єктивного і тим паче правильного провадження слідчої дії, забезпечити законність її проведення, виключити можливість фальсифікації. Вимога закону, щоб поняті не були зацікавлені у провадженні, найчастіше призводить до того, що в цій ролі виступають люди випадкові, не знайомі з вимогами закону щодо порядку проведення слідчих дій і тактичними прийомами, розробленими криміналістикою. Тому навіть маючи велике бажання помітити відхилення від вимог закону, вони не здатні цього зробити, зазначає І. М. Бацько [5, с. 115]. В деяких випадках поняті запрошують до участі у слідчих діях пов'язаних з обстеженням та дослідженням об'єктів, відносно яких вони недостатньо обізнані. Це може стосуватися огляду та вилучення комп'ютерної техніки. У такому разі, зазначає Є. Н. Карпова, поняті з об'єктивних причин не має можливості у повному обсязі виконати обов'язок щодо засвідчення своїм підписом відповідності записів у протоколі слідчої (розшукової) дії тому, що відбувалося в реальності [6, с. 45–48]. Спираючись на власний практичний досвід А. А. Кріпак пропонує органам місцевого самоврядування, на основі конкурсного добору визначати осіб, які заслуговують на довіру та передавати їх списки до органів внутрішніх справ, для залучення таких осіб у подальшому як понятих [4, с. 53].

Поняті, зазначає Р. С. Белкін, це люди не компетентні в діях слідчого, не знають процесуальних вимог, що пред'являються до проведення, змісту і правил фіксації слідчих дій і в силу цього не

можуть розрізнити законні дії слідчого та незаконні. Їхня участь у слідчій дії жодною мірою не служить гарантією законності дій слідчого і не може перешкодити йому, якщо у нього такий намір виник, сфальсифікувати матеріали справи [5, с. 130].

Правильна, результативна робота слідчого забезпечується рівнем його правосвідомості, підготовки, вмінням застосовувати тактичні прийоми, наукові і технічні засоби. Єдиною перешкодою до недопущення фальсифікації, підробки, наголошує Ю. Лайвінш, є совість і професійна честь суб'єкта доказування. За відсутності цього критерію, можливе усвідомлене введення у справу неправдивої інформації, дотримуючись при цьому буквально кожної коми закону [6, с. 38].

По-друге. Нормативними актами не передбачено порядок залучення осіб до участі у слідчій дії як понятих і не визначено, що вони мають робити під час її провадження. Тому викликає певні сумніви роль, яку М. Цимбал відводить понятим у процесі огляду місця події нарівні зі слідчим та працівниками оперативних підрозділів. Він описує випадок, коли слідчий, співробітники оперативних підрозділів, спеціалісти і поняті беруть участь у динамічній стадії огляду місця пожежі відшукуючи її осередок. Але автор не вказує, де мають знаходитися поняті (самі обирають місце чи за вказівкою слідчого), які пошукові дії і за чією ініціативою вони можуть проводити, чи повинні вони володіти певними спеціальними знаннями та якими [7, с. 147].

Відомо, що пересування на місці проведення слідчої дії (огляду місця події, обшуку тощо) – це наука. Її основи закладаються у відповідних навчальних закладах, а відточуються і вдосконалюються під час копійчої слідчої роботи. Довільне, неграмотне пересування понятого під час проведення слідчих дій може призвести до пошкодження, знищення слідів злочину або інших небажаних наслідків [8, с. 432–444].

По-третє, невідомо чому «докази» мають закріплюватися підписами понятих, а не слідчого як особи, яка на це уповноважена державою. У цьому плані доречною є редакція ст. 60 КПК РФ. Понятий своїм підписом не закріплює докази. Він засвідчує факт проведення слідчої дії, її зміст, хід і результати, тобто лише те, що він мав можливість сприймати своїми органами чуття. Саме тому в ч. 7 ст. 223 КПК України зазначається, що поняті можуть бути допитані під час судового розгляду як свідки проведення відповідної слідчої дії. Крім того слід подивитись на якісний склад понятих. Складність залучення понятими добропорядних громадян, на що вказало 78% опитаних слідчих, змушує їх задовольнятися тими особами, які випадково опинилися на місці провадження слідчої (розшукової) дії, або мешкають по сусідству і погодилися на таке запрошення. Крім того, понятими залучають осіб, які за своїми службовими функціями (двірники, коменданти, управляючі будинками) або особистою

ініціативою (громадські або позаштатні помічники поліції) надають допомогу правоохоронним органам. Встановити незацікавленість таких осіб у справі на момент запрошення не завжди можливо. Такі особи не завжди мають при собі документи, що засвідчують їхні анкетні дані, а тому можуть назвати вигадані відомості про себе, і в разі потреби допитати таких осіб, установити їх не завжди можливо.

Не краща ситуація складається й тоді, коли одні і ті самі особи будуть виступати понятими у різних провадженнях під час проведення різних слідчих дій (так би мовити штатні, заздалегідь підібрані поняті). Крім того, в умовах ринкових відносин і можливості одержання винагороди, або внаслідок залякування понятому достатньо заявити у судовому розгляді, що увесь процес слідчої дії він не спостерігав (з будь-яких обставин), а увагу його привернули вже до знайденого пакунка чи іншого об'єкта.

Саме тому слід визнати слушним зауваження В. Т. Маляренка та І. В. Вернидубова, що, оцінюючи показання понятих, судді мають бути обережними у своїх висновках і не поспішати обвинувачувати слідчого чи інших осіб, які беруть участь у слідчій дії за участю понятих, у тому, що вони нібито підкинули наркотики, зброю, боєприпаси чи вчинили інші незаконні дії тільки тому, що факт знайдення і вилучення цих предметів не бачили поняті. Перш ніж надавати пріоритет поясненням понятого чи працівника правоохоронного органу, який провадив слідчу дію, необхідно детально з'ясувати дані про ці особистості, їхній інтерес у справі, та всі обставини проведення слідчої дії [9, с. 26]. Крім того, слід дотримуватися криміналістичних рекомендації роботи з виявленими об'єктами, на яких в обов'язковому порядку мають зберігатися сліди тієї особи, яка облаштувала їх схованку тощо.

Інколи слідчі дії, під час яких мають бути присутні поняті, проводяться у віддалених і важкодоступних місцях. Це значно ускладнює або взагалі унеможлиблює залучення понятих (наприклад, огляд території, об'єктів під водою, провалів у гірській місцевості, об'єктів, на яких відбулися техногенні аварії чи катастрофи, в зонах бойових дій в Донецькій та Луганській областях тощо).

Звертаючи увагу на необхідність реформування інституту понятих Ю. П. Аленін слушно зазначає, що цілковита відмова від участі понятих, незважаючи на посилення контролю за учасниками слідчих дій за рахунок застосування науково-технічних засобів, поки що передчасна [10, с. 46].

Аналіз норм КПК показує, що у провадженні процесуальних дій з понятими беруть участь також інші особи: підозрюваний або обвинувачений, захисник, потерпілий, свідки, спеціаліст, експерт, представник, педагог та інші. Так, відповідно до ч. 1, ч. 3 ст. 236 КПК України слідчий, прокурор, інша службова особа, яка бере участь в обшуку, незалежно від його стадії, зобов'язані допустити на місце

його проведення захисника чи адвоката. Ці особи є кваліфікованими правниками і дійсно можуть надати об'єктивну оцінку діям слідчого, своєчасно заявити необхідні клопотання. Крім того, в ч. 10 даної статті міститься припис про обов'язкове фіксування обшуку житла чи іншого володіння за допомогою аудіо-та відеозапису, якщо він проводиться на підставі ухвали слідчого судді.

На перший погляд може скластися враження, що законодавець, докладною регламентацією проведення цих слідчих дій, дійсно піклується про захист прав та інтересів особи. Проте це хибне враження. Для прикладу слід нагадати обшук в одній із ювелірних крамниць м. Києва. Він проводився за ухвалою слідчого судді. Перше, що зробили правоохоронці, це вимкнули систему відеоспостереження та почали грабувати крамницю. Її власник, будучи поміркованою особою, облаштував крамницю негласними камерами, про які не знали слідчі і прокурори. За результатами обшуку зникло цінностей на 2 млн. дол., а процес слідчої дії неодноразово транслиували засоби масової інформації. До цього часу більшість награваного не повернули, а за результатами службових перевірок значна частина учасників слідчої дії отримала підвищення по службі. Постає риторичне запитання, чи можливо лише удосконаленням законодавства та врегулюванням порядку проведення слідчих дій забезпечити права та інтереси особи. Очевидно, необхідно більш вимогливо ставитися до порушників, притягати їх до передбаченої відповідальності, доводити інформацію до пересічних громадян.

З урахуванням викладеного у статті та зважаючи на ситуаційний характер розслідування вважаємо, що доцільність запрошення понятих до участі в процесуальних діях мають визначати слідчий або прокурор, враховуючи при цьому клопотання інших учасників. Саме вони здійснюють кримінальне провадження, володіють повним обсягом необхідного матеріалу і можуть враховувати об'єктивні та суб'єктивні чинники, що можуть вплинути на процес і результати конкретної процесуальної дії. З іншого боку, необхідно підвищити вимогливість до осіб, які проводять слідчі дії, своєчасно реагувати на допущені порушення притягненням винних до відповідальності.

Перелік посилань

1. *Фойницький І. Я.* Курс уголовного судопроизводства. Санкт-Петербург, 1996. Т. 2. 606 с.
2. *Михайленко А. Р.* Расследование преступлений: законность и обеспечение прав граждан. Київ, 1999. 448 с.
3. *Тертишник В. М.* Кримінально-процесуальне право України: підруч.. Київ, 2003. 1120 с.
4. *Кріпак А. А.* Кримінально-процесуальний інститут понять, як спосіб забезпечення захисту прав і свобод людини та громадянина у

кримінальному провадженні України // Актуальні проблеми прав людини, яка перебуває в конфлікті зі законом, крізь призму правових реформ: зб. матеріалів V міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 24 листоп. 2017 р.); Київ: Ін-т крим.-викон. служби. Київ, 2017. С. 51–53.

5. *Бацько І. М.* Процесуальні правила, що регулюють джерела доказів, слід удосконалити // Науковий вісник Української академії внутрішніх справ. 1997. № 1. С. 113–115.

6. *Карпова Є. Н.* Проблеми залучення спеціальних понять при провадженні слідчих дій // Актуальні проблеми права, держави та юридичної науки : матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет конф. Тернопіль, 2012. С. 45–48.

7. *Белкин Р. С.* Курс криминалистики. В 3 т. Москва., 1997. Т. 2. 463 с.

8. *Лайвинш Ю.* Режиссура криминалистической видеосъемки // Закон и жизнь. 2004. № 7. С. 34–40.

9. *Цимбал М.* Проблеми провадження огляду місця події при розслідуванні пожеж // Вісник Академії правових наук України. 1998. № 2. С. 146 – 151.

10. *Герасимов В. И., Самошина З. Г.* Тактика обыска и выемки // Криминалистика: учеб. для ВУЗов. Москва, 1996. С. 432–444.

11. *Маляренко В. Т., Вернидубов І. В.* Про інститут понять у кримінальному процесі України // Вісник Верховного Суду України. 2001. № 3/25/. С. 22–27.

12. *Аленин Ю. П.* Процессуальные особенности производства следственных действий. Одесса: Центрально-Украинское издательство. 2002. 264 с.

ИНСТИТУТ ПОНЯТЫХ В СИСТЕМЕ УГОЛОВНО-ПРОЦЕССУАЛЬНЫХ ГАРАНТИЙ

**Е. Д. Лукьянчиков
В. Е. Лукьянчиков**

В статье рассматривается становление института понятий в уголовном производстве начиная от Литовских уставов, Устава уголовного судопроизводства 1864 года и до современного периода. Рассматриваются вопросы его возникновения, задач, для разрешения которых предусматривалось участие добропорядочных граждан в досудебном расследовании. Проводится сравнительное исследование нормативного регулирования данного правового института в различных странах мира. Высказывается сомнение в возможности понятий создать надлежащие условия для объективного, а тем более правильного производства следственного действия, обеспечить законность его производства, исключить возможность фальсификации со стороны лиц, которые проводят процессуальное действие. Обращается внимание на необходимость закрепления в УПК Украины порядка привлечения понятий, требований, которым должны соответствовать такие лица, их задач во время производства процессуальных действий, к участию в которых их привлекают. Авторы приходят к выводу, что участие понятий объективно не может

обеспечить законность соответствующего процессуального действия, создать надлежащие условия для его проведения и быть надежной гарантией от нарушений недобросовестного следователя.

THE INSTITUTION OF WITNESSES IN THE SYSTEM OF CRIMINAL PROCEDURAL GUARANTEES

**E. Lukianchykov
V. Lukianchykov**

Paper analyzes the formation of the institution of witnesses in criminal proceedings beginning from the Lithuanian Statutes, the Statute of Criminal Proceedings from 1864 till the present. The issues of its occurrence, tasks, for which decision the participation of virtuous persons in the pre-trial investigation was introduced, have been investigated. A comparative study of normative regulation of this procedural institution in different countries is carried out. It is questioned about the possibility for the virtuous persons to create appropriate conditions for the objective and, in particular, the proper conduction of investigative actions, to ensure the legality of its conduction, to exclude the possibility of falsification by those who conduct procedural actions. Attention is drawn to the need to ensure in the CPC of Ukraine the order of the involvement of witnesses, the requirements imposed on such persons, their tasks during the conduction of procedural actions to which they are involved. The conclusion was drawn that the participation of the witnesses can not objectively ensure the legality of the relevant procedural action, to create the proper conditions for its implementation and be a reliable guarantee against violations of the unscrupulous investigator.

УДК 343.98

І. В. Пиріг
доктор юридичних наук, доцент

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Розглядаються проблемні питання, пов'язані з збиранням та дослідженням доказової інформації під час досудового розслідування. Наголошується на недостатньому рівні підготовки інспекторів-криміналістів, що беруть участь у проведенні слідчих (розшукових) дій та пропонується запровадити окремо підготовку інспекторів-криміналістів та експертів на базі вузів системи МВС. Придільно також увагу забезпеченню практичних підрозділів Національної поліції криміналістичною технікою, що відповідає сучасному рівню науково-технічного прогресу.

Ключові слова: досудове розслідування, криміналістичне забезпечення, слідчі (розшукові) дії, криміналістична техніка.
